

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Să stăm de vorbă fără catalog

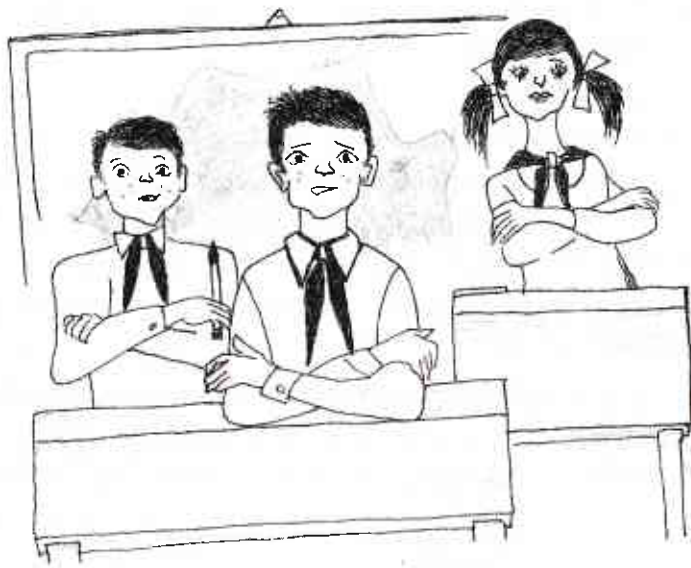
REGIS

Cuvânt înainte	3
Convorbiri	7
La început câteva cuvinte	
despre cât durează o oră de clasă.....	7
Și câte ceva despre... aritmetica învățaturii	18
Disciplina.....	23
Autodisciplina — forma superioară a disciplinei.....	28
Despre disciplina la lecții.....	32
Disciplina pregătirii temelor	43
Control și autocontrol.....	53
Colegii noștri.....	60
Cum să ne ajutăm colegii la învățătură.....	67
E grea matematica?.....	75
Limba noastră	82
Respectul față de părinți	90
Despre respectul față de profesor	99
Respectarea bunului obștesc	110
Onoarea detașamentului	117
Despre recapitulare.....	128
Despre teze	137
Despre vacanță.....	141

Cărți poștale	147
Întâlnirea cu școala	147
Contra cronometru	150
Absenți — prezenți.....	153
A ajuta.....	156
Ajutooor!... ..	159
Vino, teză, cu viteză.....	162
— Puștiule!	167
De ce nu cu post-scriptum?	170
A, B, C	173
Poli opuși	176
Un „duo”	179
Întâlniri și reîntâlniri	182
Pornind de la trandafiri	186
Măsura	188
Fapte pionierești	191
Fruntașii.....	194
Steluța.....	197
Frumusețea orașelor.....	200
Bunicii.....	202

Acolo se află în poziție de atac lenea, nepăsarea, lipsa de voință, bunul plac sau, într-un singur cuvânt, indisciplina. Să fie un secret că vrem s-o lichidăm?

Autorul ar fi mulțumit să știe că în această luptă măcar unele din aceste convorbiri s-au adăugat stivei voastre de muniții, s-au potrivit calibrului armelor voastre și v-au ajutat în bătălia neîntreruptă pe care o duceți spre autoperfecționarea voastră, pentru deplina cucerire a zilei de mâine.

Convorbiri

La început câteva cuvinte despre cât durează o oră de clasă

— Cât durează o oră de clasă?

La această întrebare nici nu se mai ridică mâna. Fiecare școlar cunoaște răspunsul: 50 de minute! Precis 50 de minute, după regulament, după ceasul școlii și după orice ceas care merge bine. Într-adevăr, atât durează o lecție din momentul în care a sunat de intrare și până ce sună de ieșire.

Și dacă cineva ar răspunde: 3.000 de secunde, răspunsul ar fi și mai precis, căci la o lecție nicio secundă nu e de prisos, fiecare clipă își are rostul ei. Fiindcă ora de clasă e o oră de muncă, de încordare, de ofensivă. Acesta e cuvântul cel mai bun: o oră de atac.

Sub conducerea profesorului, clasa, asemenea unui detașament aflat în luptă, înaintează pe un anumit front, atacă și cucerește poziție după poziție, consolidează punctele câștigate, se apropie pas cu pas de țintă: cetatea științei.

Și dacă vi se vorbește adesea de această „cetate” se întâmplă tocmai pentru că nu există și nu va exista niciodată o galerie secretă, o parolă magică de felul lui „Sesam, deschide-te” sau vreun covor fermecat care să ne facă să aterizăm direct în curtea interioară a acestei râvnite cetăți.

Dimpotrivă, este vorba de o înaintare cel mai adesea înceată, în care fiecare cotă cucerită trebuie temeinic consolidată spre a nu aluneca în jos, cine știe când, poate chiar când ți-e lumea mai dragă. Pe drumul acesta întortocheat și greu, lung și nu întotdeauna perfect luminat, întreaga clasă își strânge rândurile și, mână în mână cu profesorul — călăuză încercată —, suie irezistibil spre înălțimi secundă de secundă, oră de oră, trimestre în șir, an de an.

Bine, dar dacă e vorba de o înaintare de ani, 12 ani! — ar putea obiecta cineva din coada coloanei —, de ce să măsurăm timpul în secunde? De ce? Cel puțin din două motive.

Întâi pentru că există cea mai intimă legătură cu putință între secunde și ore, mai ales la orele de clasă. Știți foarte bine că adesea toată truda unei ore se cristalizează în cele câteva secunde în care se extrag regula, teorema, definiția etc. Săriți peste aceste secunde, și ora va rămâne ca un fruct sec pe ramura trimestrului. Numai coaja.

Pentru a pierde o oră nu e, așadar, nici pe departe nevoie să pierzi toată... ora. E un adevăr de care mulți, risipind într-un fel sau altul doar câteva minute la fiecare oră, își dau seama abia la sfârșitul trimestrului sau, ceea ce e și mai rău, abia... la toamnă.

În al doilea rând cronometrăm la clipă ora de clasă pentru că secundele tale de neatenție nu rămân aproape niciodată numai ale tale. În clasă nu ești singur, aici se află și colegii de clasă, 30—40 de băieți și fete.

Tu, cel turbulent, ai dintr-odată patru vecini, iar aceștia, la rândul lor, patru înmulțit cu patru care se deranjează reciproc. Aici totul se înlănțuie exact ca și vagoanele unei garnituri de tren, și este limpede că dacă un singur vagon deraiază, să presupunem, aceasta se va resimți și asupra celorlalte...

Ești poate mirat când, pentru neatenția celui din ultima bancă, primește observație, să zicem, cel din prima. Poate îți închipui că de la catedră nu se observă bine. Iată o oră de clasă: în bancă, cu mâinile la piept, nemișcat, stă un elev. Statuie. Deodată buzele statuii încep să se miște. Capul se rotește aproape imperceptibil spre stânga, apoi spre dreapta.

— După masă, la trei, meci cu a șaptea...

Cel din stânga, oțărât:

— De ce la trei? Era vorba la patru...

Cel din dreapta, mulțumit:

— În regulă, la trei! La trei, băieți...

Al doilea din dreapta, rugător:

— La trei și un sfert...

Al doilea din stânga, poruncitor:

— Nu se poate!

Al treilea din spate, tăios:

— Ba se poate!

Al patrulea din față, supărat:

— Sst! Fiți atenți la lecție! Ce-i șușoteala asta?

Dar sfatul lui e înghițit de valurile conversației, care în această clipă a cuprins și pe al optulea din stânga și pe al zecelea din spate.

După câteva minute, susoteala se stinge. Dar liniștea durează numai câteva clipe. „Statuia” prinde iar momentul prielnic, întoarce din nou și, tot imperceptibil, capul:

— În poartă Vasile, stoper Nicu...

Valurile încep din nou să dănțuiască în jurul „statuiei”. Cel din dreapta:

— Să treacă stoper Mielu. Nicu interstânga...

Cel din spate:

— Mielu n-are joc de cap!

Al treilea din stânga:

— Iar Nicu n-are viteză!

Al cincilea din față:

— Eu nu joc inter!

Al optulea din spate:

— Ori extremă, ori nimic!

— Isprăviți odată! Nu sunteți deloc atenți la lecții!

— Ei, ai văzut? Tu ești vinovatul, izvorul...

— Eu?— Băiatul își compune o figură de martir —

Eu, care le spun tot timpul să tacă din gură?! Eu, care stau în bancă, cu mâinile la piept și nemișcat ca o... statuie?

Neatenția pornită de la un elev cuprinde încet-încet, ca într-o plasă, întreaga clasă.

O regulă de aur

Există, după cum se știe — și pentru aceasta n-aveți decât să răsfoiți jurnalul de clasă —, abateri fâțișe și altele mai puțin fâțișe de la o regulă de aur a disciplinei

școlare care este folosirea integrală a orei de clasă. Cu un singur cuvânt, abaterea se cheamă chiul.

Sunt unii care invocă ceasul, tramvaiul, farmacia închisă, caietul uitat, cheia ascunsă etc. etc. Scuzele lor nu păcălesc pe nimeni și nimeni nu s-a străduit să-i denumească altfel decât chiulangii... Este adevărat că-i un chiul indirect, dacă ne putem exprima așa, un fel ascuns de a ciunti ora.

Îl vezi pe băiatul acela cu uniforma dezordonată care, după 20 de minute de la începerea orei, intră în clasă rumegându-și scuza:

— Tovarășe profesor, vă rog să mă iertați că am întârziat, dar...

Sau ascultați scuza celui care la zece minute după recreația mare se năpustește în clasă și explică absolut nevinovat profesorului, care tocmai închisese catalogul:

— Am fost să beau apă.

— Bine, dar nu ți-a ajuns recreația?

— Ba da, tovarășe profesor, dar am așteptat să mi se facă sete.

Există însă și un fel mai direct prin care un elev „fură” din oră. Pentru exemplificare să presupunem că ne aflăm în acest moment la lecție și vorbim despre...

— Vă rog, tovarășe profesor... Popescu și-a întins coatele pe banca mea...

— Vedeți? Chiar despre aceasta va fi vorba în lecția noastră. Nu despre Popescu, firește, nici despre coatele lui, nici măcar despre poziția acestuia în bancă. Ci despre condițiile în care trebuie să se desfășoare o

lecție. O lecție decurge, adică își are albia ei firească, de la izvor înspre vărsare. Pe această albie, cunoștințele alunecă firesc, fără vârtejuri, fără opriri neașteptate sau revărsări inutile... Să începem, așadar...

— Vă rog, tovarășe profesor, Ionescu mi-a luat guma...

— Mda... Ionescu, tu nu ai propria ta gumă? Vedeți dumneavoastră, dragi școlari, nici despre gumă nu era vorba, dar acum, că s-a ridicat această problemă, va trebui să precizăm că e de dorit ca fiecare elev să-și aibă guma sa... Dar să revenim la lecția noastră. Așadar, vorbeam despre...

— Vă rog, tovarășe profesor, Petrescu roade capătul de la creion...

— Da. E și aceasta o problemă. Nu în directă legătură, ba chiar nici indirectă cu ceea ce vorbeam, dar, dacă tot s-a ridicat, trebuie spus că nu e nici frumos, nici igienic să rozi capătul creionului... Așadar, despre ce vorbeam?

— Despre Petrescu, tovarășe profesor.

— Nu. Mulțumesc. Mi-am amintit. Spuneam că pe fusul cunoștințelor firele se adună în tăcere, sporesc zi de zi, clipă de clipă, în fiecare lecție. Imperceptibil poate, totuși...

— Vă rog, tovarășe profesor, Niculescu mă poreclește...

— Hm! Foarte rău. Poreclele nu sunt potrivite între colegi, după cum nu sunt potrivite în nicio împrejurare. Desigur, puteam preciza acest lucru altcândva, nu

acum, în timpul lecției noastre, dar dacă s-a ridicat problema...

— Vă rog, tovarășe profesor... Georgescu vrea să copieze problema la matematică...

— Iată că am încurcat firul lecției. Despre ce vorbeam, copii? A, da... despre atenția risipită de aceste reclamații neserioase, total neserioase, mărunte, copilărești, fără temei, care nu fac decât să întrerupă, să foarfece, să ciuntească lecția, să răpească timpul tuturor, să împrăștie în zeci de cioburi energia profesorului și a clasei întregi, într-un cuvânt, să irosească acest prețios mortar care leagă toate cunoștințele într-o construcție unitară: atenția.

Acesta a fost numai un exemplu. Dar câți dintre aceștia nu mai sunt! Iată elevul de serviciu care uită să se îngrijească de cretă și profesorul așteaptă până ce sunt scotocite toate buzunarele și ghiozdanele în căutarea unui căpețel de tibișir. Sau responsabilul cu materialul didactic care aduce harta, dar fără stativ.

Și atunci un ciorchine de școlari ingenioși se cațără pe bănci trăgând care încotro biata hartă în căutarea unui cui uitat, a unui mâner de fereastră sau chiar — extremă soluție — înspre clanța ușii.

Sau tabla neștearsă, sau buretele uscat, sau guma și creionul uitate acasă, sau... atâtea și atâtea incidente care pot face ca prețioasele secunde ale lecției să se scurgă precum făina dintr-un sac bine strâns la gură, dar spart la fund...